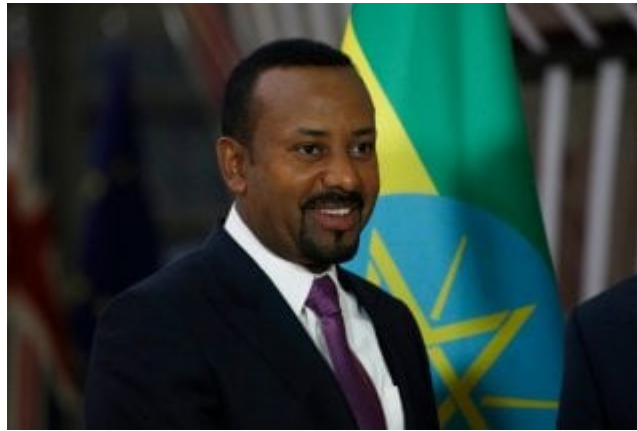

Abiy Ahmed a Etiopská nebezpečná cesta k míru

Ni nationalinterest.org/feature/abiy-ahmed-and-ethiopia's-perilous-path-peace-206291

11. března 2023

Když Abiy Ahmed nastoupil do úřadu etiopského premiéra, zdědil zemi, která se potýká s dlouhodobým vnitřním napětím, včetně hrozící občanské války v oblasti Tigray. Abiyův počáteční přístup k zásahu proti Tigrayské lidové osvobozené frontě (TPLF), dominantní straně v etiopské politice za posledních třicet let, vyvrcholil brutálním a vleklým konfliktem s dalekosáhlými důsledky pro politickou a ekonomickou infrastrukturu země. Díky podpoře sousedního silného muže a autokrata eritrejského prezidenta Isaiase Afwerkiho a také Turecka, Číny a Spojených arabských emirátů nakonec Abiy zvítězil, ale ne bez značných nákladů. Zatímco se Etiopie nadále potýká s přetrvávajícím napětím a vnitřními konflikty a jak se Abiy pokouší vytvořit trvalé dědictví mírotvorce,

V dubnu 2018, kdy se Abiy stal etiopským premiérem, čelil výzvě řídít zemi na pokraji občanské války. Jeho předchůdce Hailemariam Desalegn pod nátlakem rezignoval a připravil Abiyu cestu do historie jako první oromský premiér Etiopie. Jako etnický Oromo provdaný za manželku Amhary byl Abiy nadšeně přijat širší komunitou Oromů a dával najevo svou spokojenost s etiopskou politickou trajektorií tím, že se ve velkém počtu objevoval na ulicích. V roce 2019 získal Abiy Nobelovu cenu za mír za svou roli při ukončení dvacetiletého konfliktu se sousední Eritreou.

Abiyův nástup k moci se však shodoval s hluboce zakořeněným napětím mezi etiopskou vládou a TPLF. Když začal tvrdě zasahovat proti tigrajským úředníkům zastávajícím mocné pozice v etiopské vládě, čelil v důsledku tomu několika pokusům o atentát. Eskalace napětí nakonec vedlo k volbám v září 2020, což je kontroverzní projev autonomie TPLF od centrální vlády v Addis Abebě. Etiopská vláda považovala tento krok za nezákonný a v listopadu téhož roku TPLF zaútočila na Severní velitelství etiopské armády, což vyvolalo válku s Tigray.

Zpočátku etiopské národní obranné síly (ENDF) obsadily TPLF a vyhnaly rebely z hlavního města Tigrajského regionu Mekelle. TPLF se však uchýlili ke klasické partyzánské taktice a zapojili se do hry kočky a myši s ENDF. Frustrace ENDF z vzdorovitosti Tigrayů, sevřené, vysoce politicky uvědomělé společnosti, vedla k tomu, že na civilisty v Tigray byla uvalena plná hněv její moci. Případy znásilnění, mučení a mimosoudních poprav byly široce zdokumentovány mezinárodními organizacemi pro lidská práva.

V červnu 2021 TPLF znovu dobyl Mekelle a v listopadu téhož roku prohlásil, že bude tlačit směrem k hlavnímu městu Etiopie Addis Abebě. Během tohoto období se brutální odplata TPLF za okupaci Mekelle ze strany ENDF rozšířila do nových oblastí v oblastech Amhara a Afar, kde rozpoutala rozsáhlá zvěrstva proti civilistům téměř stejnou měrou. Abiy dočasně předal své povinnosti etiopského premiéra svému zástupci a sám vedl armádu. S tureckými a čínskými bezpilotními letouny a eritrejskými jednotkami na zemi zahájila ENDF bleskovou válku proti TPLF a během pouhých tří dnů si vzala zpět území, která TPLF obsadila v předchozích třech měsících.

Tentokrát Abiy prokázala schopnost poučit se z minulých chyb. Konkrétně během incidentu v roce 2020, kdy ENDF přemohla TPLF, se etiopská vláda zdráhala uznat jakýkoli potenciál pro zprostředkování třetí strany a nedokázala využít příznivého impulsu k uzavření mírové dohody. Během následujících událostí však etiopská vláda signalizovala ochotu zvážit mírovou dohodu Africké

unie, která stála v čele Olusegun Obasanjo, bývalý prezident Nigérie, jako prostředník. Africká unie jednala rychle a v listopadu 2022, téměř dva roky po zahájení nepřátelských akcí, uspořádala mírovou konferenci v Pretorii v Jižní Africe a pozvala zástupce jak TPLF, tak etiopské vlády. Následná kola jednání se objevila jako výsledek mírové konference, která nakonec přispěla k deeskalaci napětí a vyvrcholila tím, že TPLF v lednu 2023 odevzdal své těžké zbraně.

Tato nedávná kapitola v historickém vyprávění Etiopie představuje zásadní a transformační okamžik, který se vyznačuje odklonem od násilné minulosti země. Etiopie se potýká s občasnými občanskými konflikty, které se jen zřídka podařilo vyřešit mírovými prostředky. Vláda císaře Haile Selassieho během 30. let byla bouřlivá a vyvrcholila jeho údajným zavražděním na příkaz Mengistu Haile Mariama, který v roce 1975 provedl vojenský převrat s cílem svrhnout panovníka. V 90. letech 20. století byl sám Mengistu nucen uprchnout ze země poté, co byl zbaven moci rebelskou frakcí vedenou TPLF. Navíc nečekaná smrt Melese Zenawiho, etiopského premiéra od 90. let, v roce 2012 zanechala ve vedení vakuum a objevily se obavy z mírového předání moci. Hailemariam Desalegn, který nahradil Zenawiho, rezignoval pod tíhou neochoty TPLF vzdát se moci, a předal tak štafetu Abiy Ahmedovi. Abiyův přístup k míru v etiopské politice je charakteristický tím, že účinně usmířil znepřátelené frakce,

Navzdory úspěchu Abiyho inovativního přístupu k míru v etiopské politice však zůstává nejisté, zda si jeho úsilí vysloužilo schválení jeho eritrejského spojence Afwerkiho. Afwerkiho hluboce zakořeněné osobní nepřátelství vůči TPLF sahá až do války mezi Etiopií a Eritreou v roce 1998. Kromě toho nedávná ztráta moci somálským prezidentem Mohamedem Abdullahi Farmajo ve prospěch Hassana Sheikha Mohamuda v květnu 2022 oslabilo pozici Afwerki ve východní Africe. Farmajo si s Afwerki vypěstoval zvláštní vztah, což bylo ujednání, které nebylo vítáno Džibutskem, sousední zemí s jazykovými, etnickými a náboženskými vazbami na Somálsko, jejíž

část území okupuje Eritrea od roku 2008. Mění se politická dynamika v regionu s odchodem Farmajo a vznikem nové aliance mezi Etiopií, Džibutskem a Keňou pod hlavičkou „Sumalia's Frontline State Summit“ v Mogadišu v únoru 2023 může marginalizovat tripartitní alianci mezi Etiopií, Eritreou a Somálskem, která vznikla během Farmajova působení v úřadu, a tím dále izolovat Afwerki. Takový vývoj může vést Afwerki k tomu, aby pracovala proti etiopskému mírovému procesu, a tím podkopala potenciál pro udržitelný mír v regionu.

Navzdory Abiyově zjevné konsolidaci moci v Etiopii zůstává hluboce zakořeněné napětí, které v několika částech země nadále vře a vytváří potenciální příležitost pro Afwerki využít a podkopat Abiyho úsilí o stabilitu. Například v Oromii Oromská osvobozená armáda (OLA) pokračuje v útočích na ENDF, příležitostně získat kontrolu nad územími. Podobně jsou na tom nevyřešené spory mezi afarským a somálským etnikem, které eskalovaly od vypuknutí konfliktu Tigrayů. Ozbrojené skupiny Afar, vybavené zbraněmi ENDF, obsadily somálská města, která považují za historicky patřící Afaru, což vedlo k masakru civilistů, zejména žen a dětí. Amharská milice známá jako FANO, která sehrála významnou roli v konfliktu proti TPLF, navíc není úplně ustabilní vztah s Abiy. Nedávné napětí mezi etiopskou pravoslavnou církví a příslušníky etnické skupiny Oromo může navíc otevřít nové fronty náboženského napětí v zemi. Toto doutnající napětí nabízí Afwerkimu příležitost vměšovat se do vnitřních záležitostí Etiopie a udržet si kontrolu nad Abiy, přičemž využívá všech vnímaných chyb v jeho vedení.

Nedávná úspěšná jednání, která vyvrcholila odevzdáním těžkých zbraní TPLF a deeskalací konfliktu v Tigray, jsou významnými kroky k cestě Etiopie ke stabilitě. Zprostředkovatelské úsilí Africké unie v kombinaci s ochotou etiopské vlády zvážit zásah třetí strany se ukázalo jako vítězná kombinace. Strategie použitá v této situaci by mohla sloužit jako model pro řešení dalších vznikajících konfliktů v Etiopii, jako jsou konflikty týkající se OLA, FANO, napětí mezi

afarskými a somálskými etnickými skupinami a otázky týkající se náboženských skupin v zemi. Zavedením podobného rámce transparentnosti a upřímnosti v těchto situacích může Etiopie vytvořit zábrany pro mír a odradit další pokusy podkopat její trajektorii směrem ke stabilitě.

Snaha Etiopie o stabilitu prošla pod Abiyovým vedením významnými proměnami. Neortodoxní cesta laureáta Nobelovy ceny od mírotvůrce k válečnému vůdci zpochybnila udržitelnost jeho vedení a otevřela Afwerkimu dveře k tomu, aby využil základního napětí v Etiopii. Abiyho pragmatický přístup k vznikajícím regionálním aliancím má navíc významné důsledky pro Etiopii a celý region, což by mohlo definovat jeho vládu na další roky.

Mahad D. Darar je akademik sídlící v Coloradu v USA. Pan Darar vystudoval mezinárodní vztahy a řešení konfliktů. Jeho výzkum se zaměřuje na oblast Blízkého východu a východní Afriky. Sledujte ho na Twitteru na @organizermahad.

Obrázek: Alexandros Michailidis / Shutterstock.com